

11. KALKINMA PLANI SİİRT İLİ

YEREL PAYDAŞ TOPLANTILARI SONUÇ RAPORU

SİİRT 2018

DİKA®
dicle kalkınma ajansı
tigris development agency

Mardin | Batman | Siirt | Şırnak

İÇİNDEKİLER

01 Sunuş

03 1.SİİRT İLİ YEREL YATIRIM GÜNDEMİ

07 2.TRC3 2014-2023 BÖLGE PLANI EKSENİNDE SİİRT

07 2.1.BÖLGE'NİN 2023 VİZYONU

08 2.2.TRC3 2014-2023 BÖLGE PLANI STRATEJİK ÇERÇEVESİ

09 2.3.TRC3 2014-2023 BÖLGE PLANI ÖNCELİK VE TEDBİRLERİ

12 2.4.TRC3 2014-2013 BÖLGE PLANI ÖNCELİKLERİ VE SİİRT

16 3. ONUNCU KALKINMA PLANI POLİTİKALARINA GENEL BAKIŞ

20 4.SİİRT İLİ ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI YEREL PAYDAŞ TOPLANTILARI VE SONUÇLAR

20 4.1.YEREL PAYDAŞ TOPLANTI BİLGİLERİ

26 4.2. 11. KALKINMA PLANINA YÖNELİK ÖNCELİK VE TEDBİRLER

30 4.3. KADININ KALKINMADAKİ ROLÜ

31 4.4. GENÇLİĞİN TOPLUMSAL VE EKONOMİK HAYATA KATILIMI

32 4.5. SONUÇ

Sunuş

Yılmaz ALTINDAĞ
Dicle Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri

Kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinin katkılarıyla hazırlanan Onuncu Kalkınma Planının kapsadığı dönem (2014-2018) tamamlanmak üzeredir. Bu çerçevede Kalkınma Bakanlığı önderliğinde On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) hazırlıkları başlatılmıştır. Ülkemizin gelecek beş yıl içinde ulaşmak istediği hedefleri ortaya koyacak olan On Birinci Kalkınma Planı hazırlıkları kapsamında, merkezi düzeyde Özel İhtisas Komisyonları ve istişare toplantıları düzenlenmiştir. Ülkemizin geleceğine dair amaç ve fikir birliğine ulaşılabilmesi ve Plan hedeflerinin toplumun tüm kesimlerince sahiplenilerek hayata geçirilebilmesi için hazırlık çalışmaları katılımcı bir süreçle yürütülmüştür. Bu doğrultuda, merkezi düzeyde yapılan toplantıların yanı sıra doğrudan vatandaşların katılımıyla 81 ilde geniş katılımlı yerel paydaş toplantıları gerçekleştirilmiş ve kadın ve gençlerin görüşlerinin Plana yansıtılması amacıyla kadın ve gençlere yönelik olmak üzere özel öncelikli toplantılar düzenlenmiştir. Tüm bu toplantılara Ülke genelinde yaklaşık 12.000 kişi katılım sağlamış ve Plan çalışmalarına girdi sağlayacak önemli bilgiler elde edilmiştir.

On Birinci Kalkınma Planının güçlü ve yaygın bir toplumsal ve kurumsal sahipliliğinin oluşturulması, yerel ve merkezi düzeyler arasında görüş alışverişinin sağlanması, temel kalkınma önceliklerinin tespit edilmesi

ve politikaların isabetli şekilde belirlenmesi için düzenlenen yerel paydaş toplantılarına Bölgemizden de büyük bir katılım sağlanmıştır. Dört ilimizde (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) düzenlenen geniş katılımlı toplantılara valilikler, kaymakamlıklar, il-ilçe müdürlükleri, belediyeler, ticaret ve sanayi odaları, ziraat odaları, borsalar, üniversiteler, esnaf ve sanatkârlar odaları ve STK'lardantoplamda 500'ün üzerinde katılımcı iştirak etmiştir. Kadınlara yönelik yerel paydaş toplantılarına dört ilimizden 120'ye yakın, gençlere yönelik toplantılara ise yaklaşık 100 kişi katılım sağlayarak görüş ve önerilerini bildirmiştir. Valiliklerimizin desteği ve Ajansımızın koordinasyonuyla düzenlenen bu toplantılarda Bölgemizin Plandan beklentileri ve katkıları alınmış ve Ajansımız tarafından raporlanarak Kalkınma Bakanlığına bildirilmiştir.

Yerel düzeyde gerçekleştirilen bu çalışmaların devamı niteliğinde Kalkınma Bakanımız Sayın Lütfi ELVAN'ın başkanlığında yedi coğrafi bölgede mahalli kamu idarelerinin, üniversitelerin ve meslek örgütlerinin katılımıyla Bölge Toplantıları düzenlenmiştir. 25 Nisan 2018 tarihinde Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki dokuz ilin (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak) Valileri, Büyükşehir/İl Belediye Başkanları, Rektörleri, Ticaret ve Sanayi Odaları Başkanları, Borsa Başkanları, Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği Başkanları ile Ziraat Oda Başkanlarının katılım sağladıkları OnBirinci Kalkınma Planı Güneydoğu Anadolu Bölgesi İstişare Toplantısı Diyarbakır'da gerçekleştirilmiştir.

Bu raporda;

1. Siirt İli Yerel Yatırım Gündemi
2. TRC3 (Mardin-Batman-Siirt-Şırnak) 2014-2023 Bölge Planı Ekseninde Siirt
3. Onuncu Kalkınma Planı Politikalarına Genel Bakış
4. On Birinci Kalkınma Planı Hazırlıkları Kapsamında Siirt'te Yapılan Yerel Paydaş Toplantıları ve Sonuçlar ele alınmış olup bilgi ve istifadenize sunulmuştur.

1. SİİRT İLİ YEREL YATIRIM GÜNDEMİ

a) Güncel Gelişmeler

• Siirt, Türkiye'nin en önemli sosyoekonomik gelişme alanlarından biri olan GAP Bölgesi'nde yer almaktadır.

• Siirt ili coğrafi yapısı itibari ile dağlık ve gelir kaynakları açısından çeşitliliğin olmadığı bir ilimizdir. Kırsal bölgelerde yaşayan vatandaşlar genellikle tarım ve hayvancılık ile uğraşmaktadır. Tarım arazilerinin kısıtlı olduğu bölgelerde hayvancılık daha ön plana çıkarmaktadır.

• İlde kırsal alanda ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesine yönelik altyapının kurulması özellikle tarım ve hayvancılık açısından kendi içinde daha baskın özellik gösteren bu ilin sosyoekonomik açıdan kalkınmasının önemli bir aracı olarak görülmektedir. Bu müdahale kırsal alandan kentlere ekonomik nedenlerle gerçekleşen göç olgusunun azaltılması hedefini de destekleyecektir.

• Siirt; Ortadoğu pazarına yakınlık, komşu ülkelerle gelişen ilişkiler, İskenderun ve Mersin gibi önemli limanlara uzanan demiryolu altyapısı, gelişen karayolları ve sanayi altyapısı ile ihracat için önemli bir potansiyel barındırmaktadır.

• Nusaybin'den Cizre'ye bağlanacak demiryolunun, burada Kurtalan'dan uzatılacak demiryolu ile birleşerek Habur üzerinden Irak'a geçmesi projesi gündemdedir. Bu projenin hayata geçirilmesi, Irak ile sanayi, ticaret ve kültür alanındaki ilişkiler açısından önemli faydalar sağlayacaktır.

• Siirt'in hizmet sektöründe ticaret, turizm ve lojistik önemli yer tutarken, sanayi sektöründe taş ve toprağa dayalı ürünlerin imalatı ile gıda, içki ve tütün imalatı öne çıkmaktadır.

• İlde ticaret, ağırlıklı olarak tarım, hayvancılık ve el sanatlarına dayanmaktadır. İlin belli başlı tarım ürünleri; buğday, mercimek, pamuk, arpa, nohut, fıstık, nar ve üzümdür.

• Elde edilen tarım ürünleri iç piyasa ve diğer illere satılmaktadır. İlin ticarete konu en önemli ürünleri; Siirt Fıstığı, Pervari Balı, Zivzik Narıdır.

• Siirt iline özgü, katma değeri yüksek, gelişme potansiyeli olan Siirt fıstığı ve Pervari balı gibi ürünlerin markalaşma ve tanıtım çalışmalarına destek verilerek ürünlere olan talebin arttırılması il için büyük önem arz etmektedir.

• Yürütülen ve yürütülmesi planlanan çalışmalar ile ürün çeşitlendirme, pazarlama ve tanıtım gibi faaliyetler ile de ekonomik anlamda katma değeri yüksek üretim zinciri oluşturulması amaçlanmaktadır.

• Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti mali işbirliği çerçevesinde finanse edilen ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen Rekabetçi Sektörler Programı kapsamında 10 milyon Euro bütçeli Türkiye'nin en büyük fıstık işleme tesisi Siirt Fıstık işleme tesisi OSB'de kurulmuştur.

• Bununla beraber diğer yöresel ürünlerin katma değerli hale dönüştürülerek, tanıtım ve markalaşma çalışmalarının koordineli ve tüm paydaşları kapsayıcı şekilde yürütülmesi önemlidir. Dış pazarın ihtiyacına göre üretim planlamalarının yapılması, yerel pazarların ihtiyaçlarının analiz edilmesi, ürünlerin üretim yöntemleri üzerine araştırmalar yapılması gerekmektedir.

• Üniversite, ziraat odaları, üretici ve yetiştirici birlikleri, üreticiler, kamu kurum ve kuruluşları ve gıda sanayi gibi tüm paydaşların işbirliğinin sağlanarak yöresel ürünlerin markalaşma ve pazarlama faaliyetlerin desteklenmesi önceliklendirilmelidir.

• Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre Siirt'in nüfusu 2015 yılında 320.351 iken 2016 yılında 322.664'dir.

• Genç nüfus olarak tanımlanan 0-29 yaş grubu Siirt toplam nüfusunun yaklaşık %68'ini oluşturmaktadır ve Siirt, yatırımların ihtiyacı olan işgücünün karşılanması konusunda yatırımcılara önemli fırsatlar sunmaktadır.

• TÜİK 2016 Yılı İşgücü Araştırması sonuçlarında İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 2'ye göre işsizlik oranının en yüksek olduğu bölge %24,8 ile TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt).

• Yine aynı araştırmaya göre en düşük istihdam ve işgücüne katılma oranı sırasıyla %28,7 ve %38,2 ile yine bölgemiz olmuştur.

• Özellikle inanç, doğa ve kültür turizmi alanında zengin bir potansiyeli olan Siirt tarihi ve doğal zenginliklerine rağmen turizm gelirleri ve ilde konaklayan turist sayısı açısından kısıtlı kalmaktadır.

• Yerli ve yabancı turistler tanıtım eksikliği nedeniyle Tillo ve Baykan-Veysel Karani dışındaki tarihi mekanlar hakkında yeterince bilgi sahibi olamamaktadır. Bununla beraber bu ilçelerin turizm potansiyelinin desteklenmesi şarttır.

• Yerli ve yabancı turistler daha çok günübirlik ziyaretler şeklinde ilimizi ziyaret etmektedirler. Turizmin çeşitlendi-

rilmesi noktasında Siirt ilinde doğa, kültür ve inanç turizmi gibi potansiyel alt turizm kollarına yönelik kapasite kullanılamamakta, girişimciler veya kamu tarafından somut projeler hayata geçirilememektedir.

- İldeki yöresel ürünlerde markalaşmanın gerçekleştirilememesi, tur güzergahlarında yeme içme ve alışveriş noktalarının yetersizliği gibi sorunlar da turistlerden elde edilecek gelirin azalmasına ve turizm gelirinin tabana yayılmasına engel olmaktadır.

b) Problemler/Sorun Alanları

Siirt ili genelinde geniş katılımla yapılan çalıştaylar, odak grup toplantıları ve paydaşlarla görüşmeler sonucu, yatırım ortamına ilişkin aşağıdaki sorunlar tespit edilmiştir:

- İl karayollarının niteliğinin ve bağlantı noktalarının yeterli olmaması
- Lokasyon olarak İran ve Irak sınırına yakın olan ilde ticaretin gelişebilmesi için il ve çevresinden sınır kapılarına ulaşıncaya kadar karayollarının niteliğinin ve bağlantı noktalarının yeterli hale getirilmesi şarttır.
- İl çıkışlarındaki duble yol çalışmaları hızlandırmalı, öncelikli olarak Siirt- Kurtalan Yolunun tamamı duble yol haline getirilmelidir.
- Özellikle Siirt-Eruh-Şırnak ve Siirt-Çatak-Van yol hattı büyük öneme sahiptir.
- Havalimanı lojistik eksikliği
- Lojistik faaliyetlerinin yetersizliği
- Siirt-Eruh-Şırnak ve Siirt-Pervari-Van yollarının bitirilmesi Organize Sanayi Bölgesinin sınır kapılarına olan yakınlığını arttıracağından bu yolların tamamlanması hayati önem arz etmektedir.
- Yeni yapılan Şirvan-Pervari çevre yolundan Organize Sanayi Bölgesine ilave bağlantı yolu yapılması gerekmektedir. OSB'ye direkt bağlantı yolunun olmaması yatırımların önünde bir engel olarak değerlendirilmektedir.
- OSB alt yapısını güçlendirecek tesislerin kurulması ve üstyapının iyileştirilmesi kapsamında gerekli düzenlemelerin yapılması şarttır.
- Kurtalan ilçesinde imalat sanayi alanları eksikliğinin kurulacak modern bir sanayi sitesi ile giderilmesi gerekmektedir.
- Firmaların kurumsal kapasitelerinin eksik olması
- AR-GE ve yenilikçilik alanında kapasitenin yetersiz olması
- Firmaların ortaklık kültürünün zayıf olması
- Markalaşma ve yeni pazarlara erişim noktasında uygulama ve bilgi eksikliği olması
- Genç İşsizlik Oranının yüksekliği
- Personel istihdamında güçlük yaşanması
- Mesleki eğitimin yetersizliği, ara eleman ihtiyacı
- Kayıt dışı istihdamın devam etmesi
- Sulama kanallarının, göletlerin ve basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir.

- Hayvancılık faaliyetlerinde verim arttırma çalışmalarının arttırılması ihtiyacı mevcuttur.
- Yatırım için işletme sermayesi eksikliği ve finansmana erişim zorluğu
- İle özgü destek mekanizmalarının geliştirilmesi gerekliliği/ Mali ve teknik desteklerin etki düzeyinin daha yüksek olması gerekliliği
- Alternatif finansman kaynaklarının çeşitliliğinin azlığı/mevcut bazı mekanizmaların hayata geçirilmemiş olması
- Siirt iline özgü, katma değeri yüksek, gelişme potansiyeli olan Siirt fıstığı ve Pervari balı gibi ürünlerin markalaşma ve tanıtım çalışmalarına destek verilerek ürünlere olan talebin arttırılması il için büyük önem arz etmektedir.
- Yürütülen ve yürütülmesi planlanan çalışmalar ile ürün çeşitlendirme, pazarlama ve tanıtım gibi faaliyetler ile de ekonomik anlamda katma değeri yüksek üretim zinciri oluşturulmalıdır.
- Turizmin çeşitlendirilmesi noktasında Siirt ilinde doğa, kültür ve inanç turizmi gibi potansiyel alt turizm kollarına yönelik kapasite kullanılamamakta, girişimciler veya kamu tarafından somut projeler hayata geçirilememektedir.
- İldeki yöresel ürünlerde markalaşmanın gerçekleştirilememesi, tur güzergahlarında yeme içme ve alışveriş noktalarının yetersizliği gibi sorunlar da turistlerden elde edilecek gelirin azalmasına ve turizm gelirinin tabana yayılmasına engel olmaktadır.
- Siirt şehir imajı noktasında sorunlar
- Sosyal aktivitelerin yetersizliği
- Tanıtım faaliyetlerinde koordinasyon eksikliği

c) Fırsatlar/Talepler

Siirtili genelinde geniş katılımla yapılan çalıştaylar, odak grup toplantıları sonucu tespit edilen ve İl Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi'nde değinilen talepler aşağıdaki gibidir:

- İl karayollarının niteliğinin ve bağlantı noktalarının yeterli hale getirilmesi
- Şirvan-Pervari çevre yolundan Organize Sanayi Bölgesine ilave bağlantı yolu yapılması, OSB alt yapısını güçlendirecek tesislerin kurulması ve üstyapının iyileştirilmesi kapsamında gerekli düzenlemelerin yapılması
- Yeni havaalanı yapılması / Tarifeli seferlerin başlaması
- Siirt'e özgü turizm plan ve politikalarının oluşturulması /Turizm çeşitlendirilmesi ve tanıtım faaliyetlerinin arttırılması
- İl genelinde sosyal alanların eksikliğinin giderilmesi
- Siirt'in ilçelerinde meyveciliğin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması faaliyetlerinin çoğaltılması
- Yöresel ürünlerin katma değerli üretimi ve pazarlanabilmesi için desteğin arttırılması
- Hayvansal ürünlerin kesim ve satış alanlarının modernize edilmesi, küçük ölçekli hayvancılık işletmelerinin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması
- İl genelinde istihdam olanaklarının arttırılması
- Kurtalan ilçesinde imalat sanayi alanları eksikliğinin kurulacak modern bir sanayi sitesi ile giderilmesi
- Tillo ve Baykan-Veysel Karani ilçeleri turizm potansiyelinin desteklenmesi

2.TRC3 2014-2023 BÖLGE PLANI EKSENİNDE SİİRT

Ajansımız, Ülkemizin 2023 vizyonuna katkı sağlamayı amaç edinerek, 2014-2023 döneminin sosyo-ekonomik gelişme ve kalkınma hedeflerini ortaya koyan, bu hedeflere ulaşmak için gerekli strateji ve tedbirleri geliştiren, insan odaklı, mekânsal gelişimleri ve eğilimleri dikkate alan yeni Bölge Planı'nı, Bölge'deki tüm paydaşların ortak aklının bir ürünü olacak şekilde katılımcı bir yaklaşımla hazırlamıştır. 2014-2023 Bölge Planı öncelik ve tedbirleri, Ülkemizin temel politika dokümanı olan Onuncu Kalkınma Planı ve Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan bir diğer belge olan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi başta olmak üzere, üst ölçekli ulusal plan ve stratejiler ile bağdaşık olacak şekilde hazırlanmıştır. Başta yerel yönetimler olmak üzere Bölge'deki tüm kamu kurumlarının hazırlayacakları stratejik planları yönlendiren üst ölçekli plan niteliğinde olan TRC3 2014-2023 Bölge Planı, 3194 sayılı İmar Kanunu'na göre yerel ölçekteki en üst plandır.

Bölge'nin 2014-2023 dönemi için geleceğini şekillendirmeye katkı sunacak olan bu stratejik dokümanın hazırlanma sürecinin ilk aşaması olarak Bölge'nin mevcut durumu analiz edilmiştir. Analizlerde resmi istatistikî verilere ek olarak, birebir görüşmeler, saha ziyaretleri, toplantılar ve anket çalışmalarından elde edilen veriler de kullanılmıştır. Doğrudan Bölge'yi yansıtan ve Bölge'nin sosyo-ekonomik ve mekânsal yönelimlerini ortaya koyan bu analiz çalışması, belirlenen stratejilerin dayanağı konumundadır. Analizler neticesinde Bölge için tespit edilen güçlü ve zayıf yönler ile fırsatlar ve tehditler baz alınarak Bölge'deki paydaşlar ile birlikte, Bölge'nin içsel dinamiklerini harekete geçirmeyi hedef alan üç stratejik eksen (Beşeri Gelişme ve Sosyal İçerme, Katma Değerli Üretim ve Hizmet, Sürdürülebilir Çevre ve Mekansal Yerleşim) ve bir yatay eksen (Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi) çerçevesinde öncelikler belirlenmiş ve bunları somutlaştırmaya yönelik olarak tedbirler ortaya konmuştur. Ayrıca bu planın uygulanmasına yönelik olarak izlenecek yol ve olası finansman kaynaklarına çalışma içerisinde yer verilmiştir.

2.1.Bölge'nin 2023 Vizyonu

Ajansımız koordinasyonunda katılımcı bir süreçle yürütülen TRC3 2014-2023 Bölge Planı çalışmaları kapsamında, Planın benimsenmesi ve yerelde tüm paydaşlarca sahiplenilmesi amacıyla, Ajans web sayfası üzerinden bir anket çalışması düzenlenmiş ve Bölge'deki paydaşların katılımı ile Bölge'nin 2023 vizyonu aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

> *"Beşeri ve doğal kaynakları ile mekânsal potansiyelini en etkin şekilde kullanarak rekabet gücü ve ferah düzeyi açısından Ülkemizi yakalamış bir bölge olmak..."*

2.2.TRC3 2014-2023 Bölge Planı Stratejik Çerçevesi

1. Beşeri Gelişme ve Sosyal İçerme

- 1.1 Örgün Eğitime Erişimin Artırılması ve Eğitim Hizmetlerinin İyileştirilmesi
- 1.2 Bölge'nin Üretim ve Hizmet İhtiyaçlarını Karşılayacak Şekilde Mesleki ve Teknik Eğitimin Yapılandırılması
- 1.3 Sağlık Hizmetlerine Erişimin Artırılması ve Hizmet Kalitesinin İyileştirilmesi
- 1.4 Kayıt Dışı İstihdam Oranının Azaltılması
- 1.5 Dezavantajlı Grupların Toplumsal ve Ekonomik Yaşama Katılımının Artırılması
- 1.6 Kırsal Alan Yaşam Kalitesinin Artırılması
- 1.7 Girişimcilik Kültürünün Geliştirilerek İstihdamın Artırılması
- 1.8 Bölge'deki Kültürel Yaşamın Geliştirilmesi ve Sporun Yaygınlaştırılması

2. Katma Değerli Üretim ve Hizmet

- 2.1 Katma Değerli Tarımsal Üretimin Artırılarak Markalaştırılması ve Hayvancılık Sektöründe Rekabetçiliğin Geliştirilmesi
- 2.2 Mevcut Sanayi Alanlarının Geliştirilmesi ve Markalaştırılması
- 2.3 Katma Değeri Yüksek Alanların Bölge'ye Çekilmesi
- 2.4 Maden Potansiyelinin Etkin ve Verimli Kullanılması
- 2.5 Bölge'nin Yenilenebilir Enerji Potansiyelinin Ortaya Çıkarılması ve Değerlendirilmesi
- 2.6 Bölge Turizminin Rekabetçiliğinin Artırılması
- 2.7 Bölge'nin Dış İlişkilerinin Geliştirilmesi
- 2.8 Yatırımcı ve Girişimcilere Yönelik Finansman, Kurumsal ve Teknik Destek Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması
- 2.9 İşletmelerin Tanıtım, Markalaşma ve Pazarlama Kapasitelerinin Geliştirilmesi

3. Sürdürülebilir Çevre ve Mekansal Yerleşim

- 3.1 Doğal Alanların ve Ekolojik Kaynakların Korunması ve Geliştirilmesi
- 3.2 İçme ve Kullanma Suyu Yönetiminin Etkin Bir Şekilde Yapılmasının Sağlanması
- 3.3 Atıksu Yönetiminin Etkin Bir Şekilde Yapılmasının Sağlanması
- 3.4 Çevre Kirliliğinin Önlenmesi
- 3.5 Temiz ve Sürekli Enerji Arzının Sağlanması
- 3.6 Enerji Verimliliği Uygulamalarının Yaygınlaştırılması
- 3.7 Tarımsal Altyapının Güçlendirilmesi
- 3.8 İletişim, Ulaştırma ve Lojistik Altyapısının İyileştirilmesi
- 3.9 Sanayi Bölgelerinin Altyapısının Geliştirilmesi
- 3.10 Kentlerin Güvenli ve Daha Yaşanılabilir Mekanlar Olarak Planlanması ve Geliştirilmesi

4. Yatay Eksen: Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

- 4.1 STK'larda, Yerel Yönetimlerde ve Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

2.3.TRC3 2014-2023 Bölge Planı Öncelik ve Tedbirleri

1. Beşeri Gelişme ve Sosyal İçerme

Öncelik	Tedbir
1.1 Örgün Eğitime Erişimin Artırılması ve Eğitim Hizmetlerinin İyileştirilmesi	1.1.1. Okuryazarlık oranının artırılması ve eğitim bilincinin yükseltilmesi 1.1.2. Okul öncesi eğitimin planlı olarak yaygınlaştırılması ve kalitesinin artırılması 1.1.3. İlkokulda yüksek olan okullaşma oranının niteliğinin artırılması 1.1.4. Ortaokul okullaşma oranının artırılması 1.1.5. Lise okullaşma ve üniversiteye yerleşme oranlarının artırılması 1.1.6. Öğretmen ve idari personelin Bölge'de çalışma motivasyonunu artırıcı politikaların geliştirilmesinin sağlanması
1.2 Bölge'nin Üretim ve Hizmet İhtiyaçlarını Karşılayacak Şekilde Mesleki ve Teknik Eğitimin Yapılandırılması	1.2.1. Sanayide ara eleman ihtiyacının giderilmesi için yüksekokul ve meslek liselerinin kapasite ve kalitesinin artırılması 1.2.2. Emek yoğun sektörlere yönelik mesleki eğitimin uygulamalı olarak yaygınlaştırılması
1.3 Sağlık Hizmetlerine Erişimin Artırılması ve Hizmet Kalitesinin İyileştirilmesi	1.3.1. Sağlık sektöründeki fiziksel altyapı dağılımının iyileştirilmesi 1.3.2. Sağlık sektöründeki insan kaynağı dağılımının ve motivasyonunun iyileştirilmesi 1.3.3. Acil sağlık hizmetlerinin kapasite ve kalitesinin geliştirilmesi ve kırsal alana erişiminin artırılması 1.3.4. Koruyucu ve önleyici temel sağlık hizmetlerinin etkinliğinin ve kalitesinin artırılması 1.3.5. Sağlıklı hayat tarzının teşviki amacıyla bilinçlendirme faaliyetlerinin artırılması
1.4 Kayıt Dışı İstihdam Oranının Azaltılması	1.4.1. Kayıtlı istihdam konusunda farkındalığın artırılması 1.4.2. İşgücünün eğitim ve istihdam edilebilirlik düzeyinin yükseltilmesi ve nitelikli işgücünün artırılması
1.5 Dezavantajlı Grupların Toplumsal ve Ekonomik Yaşama Katılımının Artırılması	1.5.1. Kırsal ve kentsel yoksullukla etkin mücadelenin sağlanması 1.5.2. Çocuklara ve gençlere sunulan imkanların artırılması 1.5.3. Engellilerin toplumsal ve ekonomik hayata katılımlarının artırılması ve yaşlılara sunulan hizmetlerin iyileştirilmesi 1.5.4. Bölge'de kadın statüsünün iyileştirilmesi ve fırsat eşitliğinin yaratılması
1.6 Kırsal Alan Yaşam Kalitesinin Artırılması	1.6.1. Bölge'nin yerel kaynaklarıyla imal edilebilecek alternatif ve düşük maliyetli yol yapım tekniklerinin fizibilite çalışmalarının yapılması 1.6.2. Köy yollarının standart ve imalatlarını mekansal düzeyde ve alan özelliklerine göre belirleyen master plan ve programların uygulanması 1.6.3. Köy ve mezralarda köy içi abonelik ve sayaç uygulamasına geçilmesinin sağlanması 1.6.4. Kırsal alanlarda yetersiz olan atıksu ve kanalizasyon tesislerinin yaygınlaştırma çalışmalarının yürütülmesi 1.6.5. İçme suyu ve kanalizasyon altyapısı tamamlanan yerleşim birimlerinde köy içi yol ve peyzaj çalışmalarının yapılması 1.6.6. Bölge'deki mevcut açık sistem küçük ölçekli sulama tesislerinin kapalı sistem basınçlı sulama sistemlerine dönüştürülmesi 1.6.7. Merkezi kırsal yerleşim modellerinin geliştirilmesi ve tesciline yönelik uygulanabilir kriterler oluşturulması
1.7 Girişimcilik Kültürünün Geliştirilerek İstihdamın Artırılması	1.7.1. Ortaöğretim seviyesinden itibaren müfredata girişimcilik derslerinin eklenmesinin sağlanması 1.7.2. Bölge için Girişimcilik Koordinasyon Kurulu ve bu kurula bağlı inkübatör merkezlerinin kurulması 1.7.3. Mesleki eğitim kurumlarında uygulamalı girişimcilik derslerinin verilmesi 1.7.4. Genç girişimcilerin desteklenmesi ve olası yerel baskıların engellenmesi için tedbirlerin alınması
1.8 Bölge'deki Kültürel Yaşamın Geliştirilmesi ve Sporun Yaygınlaştırılması	1.8.1. Bölge'deki sosyo-kültürel altyapının iyileştirilmesi ve faaliyetlerin artırılması 1.8.2. Bölge'deki spor altyapısının iyileştirilmesi ve faaliyetlerin artırılması

2. Katma Değerli Üretim ve Hizmet

Öncelik	Tedbir
2.1 Katma Değerli Tarımsal Üretimin Artırılarak Markalaştırılması ve Hayvancılık Sektöründe Rekabetçiliğin Geliştirilmesi	2.1.1. Bitkisel üretimin geliştirilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin üretimine destek verilmesi 2.1.2. Hayvansal üretimin geliştirilmesi ve üretimde verimliliğin artırılması 2.1.3. Bölge'ye özgü, katma değeri yüksek ve gelişme potansiyeli olan ürünlerin markalaşma, tanıtım ve pazarlama çalışmalarının desteklenmesi
2.2 Mevcut Sanayi Alanlarının Geliştirilmesi ve Markalaştırılması	2.2.1. Yeni sanayi alanlarının, bilimsel verilere dayalı analizler sonucunda belirlenmesinin sağlanması
2.3 Katma Değeri Yüksek Alanların Bölge'ye Çekilmesi	2.3.1. Geleneksel yöntemlerle üretilen ürünlerin yenilikçi yöntemler ile geliştirilmesi ve Bölge'de üretilmeyen katma değerli ürünlerin üretilmesinin sağlanması
2.4 Maden Potansiyelinin Etkin ve Verimli Kullanılması	2.4.1. Maden ve endüstriyel hammaddelere yönelik arama, etüt ve proje çalışmalarının yürütülmesi ve rezerv envanter bilgilerinin güncellenmesi 2.4.2. Bölge genelinde petrol, doğalgaz ve asfaltit arama faaliyetlerinin artırılması 2.4.3. Yerel ve ulusal düzeyde, Irak-Türkiye doğalgaz boru hattı projesinin gerçekleştirilmesine yönelik çalışmaların sürdürülmesi 2.4.4. Yapımı planlanan termik santrallerde Temiz Kömür Teknolojilerinin uygulanması ve kontrol/denetim çalışmalarının etkin şekilde yapılmasının sağlanması 2.4.5. Mazıdağı Fosfat Tesislerinde; sülfürik asit, fosforik asit ve diamonyum fosfat fabrikalarının kurulması ve gübre üretimine başlanması 2.4.6. Endüstriyel hammadde (kireçtaşı, mermer, bazalt vb.) üretiminin artırılması ve kaynakların değerlendirilmesine yönelik sektörel çeşitliliğin sağlanması 2.4.7. Bölge'nin madencilik potansiyelinin tanıtılması ve madencilik sektörünün Bölge'ye sağladığı katma değerin artırılması
2.5 Bölge'nin Yenilenebilir Enerji Potansiyelinin Ortaya Çıkarılması ve Değerlendirilmesi	2.5.1. Bölge'deki hidroelektrik potansiyelinin çevresel ve ekolojik şartlar göz önüne alınarak değerlendirilmesi 2.5.2. Bölge'nin biyogaz potansiyelinin araştırılması ve enerji üretimine yönelik fizibilite çalışmalarının desteklenmesi 2.5.3. Yenilenebilir enerji kaynağı potansiyelinin noktasal düzeyde belirlenmesine yönelik araştırma ve fizibilite çalışmalarının desteklenmesi 2.5.4. Özellikle kentsel dönüşüm ve toplu konut projelerinde yenilenebilir enerji kaynakları ile enerji üretiminin teşvik edilmesi
2.6 Bölge Turizminin Rekabetçiliğinin Artırılması	2.6.1. Turizm potansiyelinin geliştirilmesi ve kullanım kapasitesinin artırılması
2.7 Bölge'nin Dış İlişkilerinin Geliştirilmesi	2.7.1. Bölge'nin dış ticaret yapma kapasitesinin artırılması ve firmaların pazar çeşitliliğinin sağlanması
2.8 Yatırımcı ve Girişimcilere Yönelik Finansman, Kurumsal ve Teknik Destek Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması	2.8.1. Yatırımcılara ve girişimcilere yönelik faiz desteği verilmesinin sağlanması 2.8.2. Bölge yatırımcısına yönelik profesyonel işletme yönetimi eğitimlerinin verilmesi 2.8.3. Bölge'de ortak iş yapma ve ortaklık kültürünün geliştirilmesi
2.9 İşletmelerin Tanıtım, Markalaşma ve Pazarlama Kapasitelerinin Geliştirilmesi	2.9.1. İşletmelerin bilgi teknoloji altyapılarının iyileştirilmesi ve yurtdışı pazar ağlarının genişletilmesinin sağlanması 2.9.2. Bölge'ye özgü ürünlerin markalaştırılması, pazar ve ürün çeşitliliğinin sağlanması

3. Sürdürülebilir Çevre ve Mekansal Yerleşim

Öncelik	Tedbir
3.1 Doğal Alanların ve Ekolojik Kaynakların Korunması ve Geliştirilmesi	3.1.1. Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Sahalarının kurulması ile Bölge'nin biyoçeşitlilik envanter bilgilerinin güncellenmesi 3.1.2. Bölge sınırları içerisinde kalan hassas ekosistemlerin koruma bölgesini de içerecek şekilde sınırlarının belirlenmesi 3.1.3. Erozyona uğrayan alanlar ile ağaçlandırılacak alanların tespit edilmesi ve erozyon önlemeye yönelik teknik-eğitsel çalışmaların yapılması
3.2 İçme ve Kullanma Suyu Yönetiminin Etkin Bir Şekilde Yapılmasının Sağlanması	3.2.1. Su kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı için toplumsal bilinci oluşturmaya yönelik eğitsel çalışmaların yapılması 3.2.2. İçme ve kullanma suyu altyapısının iyileştirilmesi 3.2.3. İçme suyu isale ve şebeke hattındaki kayıp ve kaçak oranını azaltıcı çalışmalar yapılması 3.2.4. Su kirliliğinin önlenmesi ve kontrolü amacı ile gerekli teknik, eğitsel ve yönetsel çalışmaların yapılması 3.2.5. İçme suyu arıtma tesislerinin sağlanması ve yaygınlaştırılması
3.3 Atıksu Yönetiminin Etkin Bir Şekilde Yapılmasının Sağlanması	3.3.1. Kanalizasyon altyapısının iyileştirilmesi 3.3.2. Atıksuların arıtılmadan deşarj edilmesinin engellenmesi 3.3.3. Atıksu arıtma tesislerinin sağlanması ve yaygınlaştırılması
3.4 Çevre Kirliliğinin Önlenmesi	3.4.1. Katı atıkların kaynağında ayrıştırılmasının sağlanması için gerekli araştırma ve eğitim faaliyetlerinin yapılması 3.4.2. Mevcut ve yeni kurulacak düzenli depolama tesislerine atık ayrıştırma/geri kazanım gibi yan tesislerin kurulması 3.4.3. Mevcut ve yeni kurulacak düzenli depolama tesisleri için aktarma istasyonlarının kurulması 3.4.4. Hava kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla kalitesiz kömür kullanımının engellenmesi ve doğal gaz kullanımının teşvik edilmesi 3.4.5. İl ve ilçe bazında hava kalitesi izleme ağının kurulup sürdürülebilirliğinin sağlanması
3.5 Temiz ve Sürekli Enerji Arzının Sağlanması	3.5.1. Bölge'de enerji arzı ve stabilitesi açısından istikrar oluşturulmasının sağlanması 3.5.2. EPDK tarafından belirlenen kayıp-kaçak hedeflerine ulaşılması amacıyla DEDAŞ tarafından gerekli tüm tedbirlerin alınması 3.5.3. Mardin ve Şırnak illerine planlanan süreler içinde doğalgaz arzı ve dağıtım işlemlerinin gerçekleştirilmesi 3.5.4. Tarımsal sulamada enerji kullanımının azaltılmasını sağlayacak GAP sulama projelerinin tamamlanmasının sağlanması 3.5.5. TEİAŞ iletim dağıtım hatları ve trafo merkezleri ile DEDAŞ dağıtım hatlarında modernizasyon çalışmalarının yapılması
3.6 Enerji Verimliliği Uygulamalarının Yaygınlaştırılması	3.6.1. Bölge'de kapsam dahilindeki tüm yapılara Enerji Kimlik Belgesi verilmesine yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi 3.6.2. Bölge'de enerji verimliliği danışmanlık şirketlerinin kurulmasının sağlanması ve enerji yöneticisi sayısının artırılması 3.6.3. Enerji verimliliği konusunda Bölge'deki KOBİ'lerin bilgi ve bilinç düzeyini artıracak faaliyetlerin düzenlenmesi 3.6.4. Sanayi işletmelerinde kojenerasyon/trijenerasyon sistemlerinin yaygınlaştırılması ve teşvik edilmesi 3.6.5. Su ısıtma amaçlı güneş enerjisi sistemlerinin kırsal yerleşim birimleri ve kent merkezlerinde kullanımının yaygınlaştırılması
3.7 Tarımsal Altyapının Güçlendirilmesi	3.7.1. Sulama altyapısının geliştirilmesi 3.7.2. Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme faaliyetlerinin artırılması 3.7.3. Tarımsal kaynakların korunması ve üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması
3.8 İletişim, Ulaştırma ve Lojistik Altyapısının İyileştirilmesi	3.8.1. Ulaşım altyapısının geliştirilmesi 3.8.2. İletişim altyapısının iyileştirilmesi
3.9 Sanayi Bölgelerinin Altyapısının Geliştirilmesi	3.9.1. Sanayi bölgelerinde altyapı (iletişim, ulaşım ve enerji) eksiklerinin tamamlanması ve bu bölgelerin hizmet kalitesinin artırılması
3.10 Kentlerin Güvenli ve Daha Yaşanılabilir Mekanlar Olarak Planlanması ve Geliştirilmesi	3.10.1. Kentsel gelişmenin doğru planlanması ve kentleşme süreçlerinin planlara uygun olarak gerçekleştirilmesi 3.10.2. Bölge kentlerini daha yaşanılabilir kılacak sosyal donatıların yaygınlaştırılması 3.10.3. Afet risklerini giderme/azaltma amaçlı yaklaşımların benimsenmesinin sağlanması

4. Yatay Eksen: Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

Öncelik	Tedbir
4.1 STK'larda, Yerel Yönetimlerde ve Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi	4.1.1. Mesleki ve kişisel gelişim amaçlı hizmet içi eğitimler ile personelin eğitilmesi ve teknik altyapının modernleştirilmesi

2.4. TRC3 2014-2023 Bölge Planı Öncelikleri ve Siirt

TRC3 Bölgesi için belirlenen sektörel gelişme eksenleri, bölge illeri bazında değerlendirildiğinde Siirt'te daha ziyade hizmet sektöründe ticaret, turizm ve lojistik önemli yer tutarken, sanayi sektöründe taş ve toprağa dayalı ürünlerin imalatı ile gıda, içki ve tütün imalatı öne çıkmaktadır. İlde ağırlıklı olarakel sanatları,tarım ve hayvancılık sektörlerinin ön plana çıktığı görülmektedir.İlde kırsal alanda ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesine yönelik altyapının kurulması, özellikle tarım ve hayvancılık açısından kendi içinde daha baskın özellik gösteren bu ilin sosyo-ekonomik açıdan kalkınmasının önemli bir aracı olarak görülmektedir. Yürütülen ve yürütülmesi planlanan çalışmalar ile ürün çeşitlendirme, pazarlama ve tanıtım gibi faaliyetler ile de ekonomik anlamda katma değeri yüksek üretim zinciri oluşturulması amaçlanmaktadır.İlin 2040 yılı için dokumacılık merkezli bir gelişim göstereceği öngörülmüştür. Diğer sektörler ise hayvancılık ve seracılıktır.

Ayrıca Siirt Ortadoğu pazarına yakınlık, komşu ülkelerle gelişen ilişkiler, İskenderun ve Mersin gibi önemli limanlara uzanan demiryolu altyapısı, gelişen karayolları ve sanayi altyapısı ile ihracat için de önemli bir potansiyel barındırmaktadır.

Siirt ilinde öne çıkan el sanatları,tarım ve hayvancılık sektörlerinin gelişimine yönelik öncelikler ve tedbirler, TRC3 2014-2023 Bölge Planı stratejik çerçevesi ekseninde aşağıdaki tablolarda detaylandırılmıştır.

Tablo 1. TRC3 2014-2023 Bölge Planı Ekseninde Siirt'te El Sanatları Sektörü

	Beşeri Gelişme Ve Sosyal İçerme	Katma Değerli Üretim ve Hizmet	Sürdürülebilir Çevre ve Mekansal Yerleşim
El Sanatları	**Öncelik 1.2.** Bölge'nin Üretim ve Hizmet İhtiyaçlarını Karşılayacak Şekilde Mesleki ve Teknik Eğitimin Yapılandırılması **Tedbir 1.2.1.** Sanayide ara eleman ihtiyacının giderilmesi için yüksekokul ve meslek liselerinin kapasite ve kalitesinin artırılması **Tedbir 1.2.2.** Emek yoğun sektörlere yönelik mesleki eğitimin uygulamalı olarak yaygınlaştırılması	**Öncelik 2.7.** Bölgenin Dış İlişkilerinin Geliştirilmesi **Tedbir 2.7.1.** Bölge'nin dış ticaret yapma kapasitesinin artırılması ve firmaların pazar çeşitliliğinin sağlanması	**Öncelik 3.5.** Temiz ve Sürekli Enerji Arzının Sağlanması **Tedbir 3.5.1.** Bölge'de enerji arzı ve stabilitesi açısından istikrar oluşturulmasının sağlanması

	Öncelik 1.4. Kayıt Dışı İstihdam Oranının Azaltılması **Tedbir 1.4.2.**İşgücünün eğitim ve istihdam edilebilirlik düzeyinin yükseltilmesi ve nitelikli işgücünün artırılması	**Öncelik 2.8.** Yatırımcı ve Girişimcilere Yönelik Finansman,Kurumsal ve Teknik Destek Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması **Tedbir 2.8.3.** Bölge'de ortak iş yapma ve ortaklık kültürünün geliştirilmesi	**Öncelik 3.8.** İletişim, Ulaştırma ve Lojistik Altyapısının İyileştirilmesi **Tedbir 3.8.1.** Ulaşım altyapısının geliştirilmesi İletişim
	Öncelik 1.7. Girişimcilik Kültürünün Geliştirilerek İstihdamın Artırılması **Tedbir 1.7.3.** Mesleki eğitim kurumlarında uygulamalı girişimcilik derslerinin verilmesi **Tedbir 1.7.4.** Genç girişimcilerin desteklenmesi ve olası yerel baskıların engellenmesi için tedbirlerin alınması	**Öncelik 2.9.** İşletmelerin Tanıtım,Markalaşma ve Pazarlama Kapasitelerinin Geliştirilmesi **Tedbir 2.9.1.** İşletmelerin bilgi teknoloji altyapılarının iyileştirilmesi ve yurtdışı pazar ağlarının genişletilmesinin sağlanması **Tedbir 2.9.2.** Bölge'ye özgü ürünlerin markalaştırılması, pazar ve ürün çeşitliliğinin sağlanması	**Öncelik 3.10.** Kentlerin Güvenli Daha Yaşanılabilir Mekanlar Olarak Planlanması ve Geliştirilmesi Kentlerin Güvenli ve Daha Yaşanılabilir Mekanlar Olarak Planlanması ve Geliştirilmesi **Tedbir 3.10.1.** Kentsel gelişmenin doğru planlanması ve kentleşme süreçlerinin planlara uygun olarak gerçekleştirilmesi
			Tedbir 3.10.2. Bölge kentlerini daha yaşanılabilir kılacak sosyal donatıların yaygınlaştırılması

Tablo 2. TRC3 2014-2023 Bölge Planı Ekseninde Siirt'te Tarım Sektörü

	Beşeri Gelişme Ve Sosyal İçerme	Katma Değerli Üretim ve Hizmet	Sürdürülebilir Çevre ve Mekansal Yerleşim
Tarım	**Öncelik 1.5.** Dezavantajlı Grupların Toplumsal ve Ekonomik Yaşama Katılımının Artırılması **Tedbir 1.5.1.** Kırsal ve kentsel yoksullukla etkin mücadele sağlanması	**Öncelik 2.1.** Katma Değerli Tarımsal Üretimin Artırılarak Markalaştırılması ve Hayvancılık Sektöründe Rekabetçiliğin Geliştirilmesi **Tedbir 2.1.1.** Bitkisel üretimin geliştirilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin üretimine destek verilmesi **Tedbir 2.1.2.** Hayvansal üretimin geliştirilmesi ve üretimde verimliliğin artırılması **Tedbir 2.1.3.** Bölge'ye özgü, katma değeri yüksek ve gelişme potansiyeli olan ürünlerin markalaşma, tanıtım ve pazarlama çalışmalarının desteklenmesi	**Öncelik 3.1.** Doğal Alanların ve Ekolojik Kaynakların Korunması ve Geliştirilmesi **Tedbir 3.1.3.** Erozyona uğrayan alanlar ile ağaçlandırılacak alanların tespit edilmesi ve erozyon önlemeye yönelik teknik-eğitsel çalışmaların yapılması
	Öncelik 1.6. Kırsal Alan Yaşam Kalitesinin Artırılması **Tedbir 1.6.4.** Kırsal alanlarda yetersiz olan atıksu ve kanalizasyon tesislerinin yaygınlaştırma çalışmalarının yürütülmesi **Tedbir 1.6.6.** Bölge'deki mevcut açık sistem küçük ölçekli sulama tesislerinin kapalı sistem basınçlı sulama sistemlerine dönüştürülmesi	**Öncelik 2.3.** Katma Değeri Yüksek Alanların Bölgeye Çekilmesi **Tedbir 2.3.1.** Geleneksel yöntemlerle üretilen ürünlerin yenilikçi yöntemler ile geliştirilmesi ve Bölge'de üretilmeyen katma değerli ürünlerin üretilmesinin sağlanması	**Öncelik 3.2.** İçme ve Kullanma Suyu Yönetiminin Etkin Bir Şekilde Yapılmasının Sağlanma **Tedbir 3.2.2.** İçme ve kullanma suyu altyapısının iyileştirilmesi **Tedbir 3.2.5.**İçme suyu arıtma tesislerinin sağlanması ve yaygınlaştırılması

		Öncelik 2.5. Bölge' nin Yenilenebilir Enerji Potansiyelinin Ortaya Çıkarılması ve Değerlendirilmesi **Tedbir 2.5.1.** Bölge'deki hidroelektrik potansiyelinin çevresel ve ekolojik şartlar göz önüne alınarak değerlendirilmesi	**Öncelik 3.3.**Atıksu Yönetiminin Etkin Bir Şekilde Yapılmasının Sağlanması **Tedbir 3.3.1.** Kanalizasyon altyapısının iyileştirilmesi **Tedbir 3.3.3.**Atıksu arıtma tesislerinin sağlanması ve yaygınlaştırılması
		Öncelik 2.7. Bölge' nin Dış İlişkilerinin Geliştirilmesi **Tedbir 2.7.1.** Bölge'nin dış ticaret yapma kapasitesinin artırılması ve firmaların pazar çeşitliliğinin sağlanması	**Öncelik 3.4.** Çevre Kirliliğinin Önlenmesi **Tedbir 3.4.1.** Katı atıkların kaynağında ayrıştırılmasının sağlanması için gerekli araştırma ve eğitim faaliyetlerinin yapılması
		Tedbir 2.9.1. İşletmelerin bilgi teknoloji altyapılarının iyileştirilmesi ve yurtdışı pazar ağlarının genişletilmesinin sağlanması **Tedbir 2.9.2.** Bölge'ye özgü ürünlerin markalaştırılması, pazar ve ürün çeşitliliğinin sağlanması	**Öncelik 3.5.** Temiz ve Sürekli Enerji Arzının Sağlanması **Tedbir 3.5.1.** Bölge'de enerji arzı ve stabilitesi açısından istikrar oluşturulmasının sağlanması
			Öncelik 3.8. İletişim, Ulaştırma Ve Lojistik Altyapısının İyileştirilmesi **Tedbir 3.8.1.** Ulaşım altyapısının geliştirilmesi

Tablo 3. TRC3 2014-2023 Bölge Planı Ekseninde Siirt'te Hayvancılık Sektörü

	Beşeri Gelişme Ve Sosyal İçerme	Katma Değerli Üretim ve Hizmet	Sürdürülebilir Çevre ve Mekansal Yerleşim
Hayvancılık	**Öncelik 1.6.** Kırsal Alan Yaşam Kalitesinin Artırılması **Tedbir 1.6.1.** Bölge'nin yerel kaynaklarıyla imal edilebilecek alternatif ve düşük maliyetli yol yapım tekniklerinin fizibilite çalışmalarının yapılması **Tedbir 1.6.6.** Bölge'deki mevcut açık sistem küçük ölçekli sulama tesislerinin kapalı sistem basınçlı sulama sistemlerine dönüştürülmesi	**Öncelik 2.1.** Katma Değerli Tarımsal Üretimin Artırılarak Markalaştırılması ve Hayvancılık Sektöründe Rekabetçiliğin Geliştirilmesi **Tedbir 2.1.2.** Hayvansal üretimin geliştirilmesi ve üretimde verimliliğin artırılması	**Öncelik 3.1.** Doğal Alanların ve Ekolojik Kaynakların Korunması ve Geliştirilmesi **Tedbir 3.1.1.** Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Sahalarının kurulması ile Bölge'nin biyoçeşitlilik envanter bilgilerinin güncellenmesi **Tedbir 3.1.3.** Erozyona uğrayan alanlar ile ağaçlandırılacak alanların tespit edilmesi ve erozyon önlemeye yönelik teknik-eğitsel çalışmaların yapılması
	Öncelik 1.7. Girişimcilik Kültürünün Geliştirilerek İstihdamın Artırılması **Tedbir 1.7.4.** Genç girişimcilerin desteklenmesi ve olası yerel baskıların engellenmesi için tedbirlerin alınması	**Öncelik 2.3.** Katma Değeri Yüksek Alanların Bölgeye Çekilmesi **Tedbir 2.3.1.** Geleneksel yöntemlerle üretilen ürünlerin yenilikçi yöntemler ile geliştirilmesi ve Bölge'de üretilmeyen katma değerli ürünlerin üretilmesinin sağlanması	**Öncelik 3.2.** İçme ve Kullanma Suyu Yönetiminin Etkin Bir Şekilde Yapılmasının Sağlanma **Tedbir 3.2.2.** İçme ve kullanma suyu altyapısının iyileştirilmesi **Tedbir 3.2.5.**İçme suyu arıtma tesislerinin sağlanması ve yaygınlaştırılması

		Öncelik 2.7. Bölge'nin Dış İlişkilerinin Geliştirilmesi **Tedbir 2.7.1.** Bölge'nin dış ticaret yapma kapasitesinin artırılması ve firmaların pazar çeşitliliğinin sağlanması	**Öncelik 3.3.**Atıksu Yönetiminin Etkin Bir Şekilde Yapılmasının Sağlanması **Tedbir 3.3.1.** Kanalizasyon altyapısının iyileştirilmesi **Tedbir 3.3.3.**Atıksu arıtma tesislerinin sağlanması ve yaygınlaştırılması
			Öncelik 3.4. Çevre Kirliliğinin Önlenmesi **Tedbir 3.4.1.** Katı atıkların kaynağında ayrıştırılmasının sağlanması için gerekli araştırma ve eğitim faaliyetlerinin yapılması
			Öncelik 3.5. Temiz ve Sürekli Enerji Arzının Sağlanması **Tedbir 3.5.1.** Bölge'de enerji arzı ve stabilitesi açısından istikrar oluşturulmasının sağlanması
			Öncelik 3.7. Tarımsal Altyapının Güçlendirilmesi **Tedbir 3.7.1.** Sulama altyapısının geliştirilmesi
			Öncelik 3.8. İletişim, Ulaştırma Ve Lojistik Altyapısının İyileştirilmesi **Tedbir 3.8.1.** Ulaşım altyapısının geliştirilmesi

3.ONUNCU KALKINMA PLANI POLİTİKALARINA GENEL BAKIŞ

Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yıl ufkunu ortaya koyan 2023 vizyonuyla ve katılımcı bir yaklaşımla hazırlanan Onuncu Kalkınma Planı bu yüksek hedeflere ulaşmada çok önemli bir yol haritası sunmuştur. Onuncu Kalkınma Planında ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınma süreci bütüncül,kapsayıcı ve çok boyutlu bir bakış açısıyla ele alınmış; insan odaklı kalkınma anlayışı ortaya konulmuştur.Bu çerçevede Plan, yüksek, istikrarlı ve kapsayıcı ekonomik büyümenin yanı sıra hukukun üstünlüğü, bilgi toplumu, uluslararası rekabet gücü, insani gelişmişlik, çevrenin korunması ve kaynakların sürdürülebilir kullanımı gibi unsurları kapsamaktadır.

Onuncu Kalkınma Planının temel amacı uluslararası değer zinciri hiyerarşisinde üst basamaklara çıkmış, yüksek gelir grubu ülkeler arasına girmiş ve mutlak yoksulluk sorununu çözmüş bir ülke konumuna gelmektir.10. Kalkınma Planı 4 ana gelişme ekseninden oluşmaktadır. Bu eksenler aşağıda sıralanmıştır:

- Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum
- Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme

↘Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre
↘Kalkınma İçin Uluslararası İş Birliği

10. Kalkınma Planında bu gelişme eksenleri altında amaçlar hedefler ve politikalar oluşturulmuştur. Ülkemizin yüksek gelir grubu ülkeler arasına girmesi, Sermaye birikimi ve sanayileşme sürecinin hızlandırılmasını, Ülkemizin kaynaklarının üretken alanlarda kullanılması, yenilik üretme kapasitesinin yükseltilmesi, yenilikleri üretim yapısıyla bütünleştirilerek üretim yapısında dönüşümün sağlanması hedeflenmektedir. Bu çerçevede bazı hedefler aşağıdaki gibidir:

↘Onuncu Kalkınma Planı Yıllık ortalama yüzde 5,5 büyüme oranına ulaşmayı,
↘Toplamda 4 milyon yeni iş ve istihdam yaratılmasını,
↘İstanbul'un küresel finans merkezleri endeksinde ilk 25içine girmesini,
↘Kamu kesimi borçlanma gereğinin tedricen azaltılarak GSYH'nın yüzde 0,5'ine indirilmesini,
↘2018 yılında kamu sabit sermaye yatırımlarının GSYH'ya oranını yüzde 4,8'e çıkarmayı, özel yatırımları ise yüzde19,3'e çıkarmayı,
↘Ar-Ge harcamalarının milli gelire oranını yüzde 1,8'eçıkarmayı,
↘İmalat sanayi ihracatını 257 milyar dolara yükseltmeyi,
↘Toplulaştırılan araziyi yaklaşık ikiye katlayarak 8 milyon hektara çıkarmayı
↘İşletmeye açılan sulama alanını 2,9 milyon hektardan 3,8 milyon hektara çıkarmayı,
↘Elektrikte kurulu gücü 58 bin MW'tan 78 bin MW'a çıkarmayı
↘Bölünmüş yol ağını otoyol dahil yaklaşık 30 bin km'ye, işletmeye açılacak hızlı tren hatlarını ise 2.500 km'ye ulaştırmayı,
↘Turizmde yabancı ziyaretçi sayısını 42 milyon kişiye,turizm gelirini 45 milyar dolara çıkarmayı,
↘Kayıt dışı istihdamı yüzde 37,5'ten yüzde 30'a düşürmeyi,
↘Atık su hizmeti verilen belediye nüfusunu yüzde 80'e,düzenli depolamadan yararlanan belediye nüfusunu ise yüzde 85'e ulaştırmayı hedeflemektedir.

Bu gelişme eksenleri altındaki hedef ve politikalar TRC3 Bölgesi Bölge Planı politikaları oluşturulurken göz önünde bulundurulmuştur. 10. Kalkınma Planına uyumlu olarak, özellikle "Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre" ekseni altındaki "Bölgesel Gelişme ve Bölgesel Rekabet Edebilirlik" politikasının gerçekleştirilmesini sağlamak üzere hazırlanan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nin (BGUS) (2014-2023) kapsamında yer alan yatay ve dikey eksenler ve politikalar bölge planı politikaları ile güçlü bir ilişki ve uyum içindedir. Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nin bölgesel çekim merkezleri politikası doğrultusunda başta Diyarbakır olmak üzere Bölge merkezlerinin bölgesel büyüme odakları olarak geliştirilmesi, hinterlandı üzerindeki ekonomik etkileri, kentsel ve kırsal yaşam kalitesi ve çekiciliğinin artırılmasına dönük politikalar belirlenmiştir.

Bölge Planı 10. Kalkınma Planında yer alan ulusal öncelikler ve kalkınma hedefleri, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ve diğer ulusal strateji belgeleri ve GAP hedefleri gözetilerek, yerel düzeyde katılımcı süreçlerle elde edilen öncelikler ve ihtiyaçlar ile uyumlaştırılarak, kullanılan analitik yöntemler ışığında hazırlanmıştır. TRC3 (Mardin-Batman-Siirt-Şırnak) 2014-2023 Bölge Planı hedeflerinin gerçekleştirilmesi ile ülke sathında topyekûn kalkınmaya katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

10. Kalkınma Planı'nda yer alan "Yenilikçi Üretim ve İstikrarlı Yüksek Büyüme" temel hedefi ile "Bölgesel Gelişme ve Bölgesel Rekabet Edebilirlik" politikası, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisinde yer alan "Bölgesel Büyüme Odaklarıyla Geri Kalmış Yörelerde Kalkınmanın Tetiklenmesi" mekânsal amacı ile "Bölgelerin Yenilik Kapasitesi ve Rekabet Gücünün Geliştirilmesi" yatay amacı, 2013-2015 Orta Vadeli Programın "Bölgesel Gelişme Ve Bölgesel Gelişmişlik Farklarının Azaltılması" gelişme ekseni "Katma Değerli Üretim ve Hizmet" gelişme ekseninin üst ölçekli plan kararlarını oluşturmaktadır. Bunun yanında Sanayi Stratejisi Belgesi, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı, Türkiye Turizm Stratejisi, Girdi Tedarik Stratejisi ile GAP Eylem Planı hedefleri gelişme ekseni içinde bulunan politika alanlarında gözetilmektedir.

"Beşeri Gelişme ve Sosyal İçerme" ekseni 10. Kalkınma Planındaki "Nitelikli İnsan Güçlü Toplum" başlığı ile uyumludur. Orta Vadeli Programdaki (2013-2015) İstihdamın Arttırılması eksenindeki Eğitimin İşgücü Talebine Duyarlılığının Arttırılması, Beşeri Gelişme ve Sosyal İçerme eksenindeki Eğitim ve Sağlık Sistemlerinin Geliştirilmesi, Gelir Dağılımının İyileştirilmesi, Sosyal İçermenin Sağlanması ve Yoksullukla Mücadele Edilmesi, Bölgesel Gelişme ve Bölgesel Gelişmişlik Farklarının Azaltılması eksenindeki Yerel Düzeyde Kurumsal Kapasitenin Arttırılması, Kamu Hizmetlerinde Kalite ve Etkinliğin Artırılması ekseninde Kamu Kesiminde İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi başlıklarıyla paralellik arz etmektedir. Benzer şekilde "Beşeri Gelişme ve Sosyal İçerme" ekseni Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (2013-2023) belgesinin Bölgesel Gelişme Vizyonu ve Stratejileri altında Mekansal Amaçlar bölümündeki Bölgesel Büyüme Odaklarıyla Geri Kalmış Yörelerde Kalkınmanın Tetiklenmesi başlığı altındaki Beşeri ve Sosyal Sermayenin Geliştirilmesi politikası ile uyumludur. Bu eksen oluşturulurken 2013-2017 GAP Eylem Planının Sosyal Gelişmenin Sağlanması ekseni de dikkate alınmıştır.

2023 hedeflerine ve Onuncu Kalkınma Planının amaçlarına ulaşılabilmesi açısından önem taşıyan, temel yapısal sorunlara çözüm olabilecek, dönüşüm sürecine katkıda bulunabilecek, genellikle birden fazla bakanlığın sorumluluk alanına giren, kurumlar arası etkin koordinasyon ve sorumlu-

luk gerektiren kritik reform alanları için "Öncelikli Dönüşüm Programları" tasarlanmıştır. Söz konusu programların listesi aşağıda verilmiştir.

Öncelikli Dönüşüm Programları

1.Üretimde Verimliliğin Artırılması Programı
2.İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Programı
3.Yurtiçi Tasarrufların Artırılması ve İsrafın Önlenmesi Programı
4.İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Programı
5.Kamu Harcamalarının Rasyonelleştirilmesi Programı
6.Kamu Gelirlerinin Kalitesinin Artırılması Programı
7.İş ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesi Programı
8.İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi Programı
9.Kayıt Dışı Ekonominin Azaltılması Programı
10. İstatistiki Bilgi Altyapısını Geliştirme Programı
11. Öncelikli Teknoloji Alanlarında Ticarileştirme Programı
12. Kamu Alımları Yoluyla Teknoloji Geliştirme ve Yerli Üretim Programı
13. Yerli Kaynaklara Dayalı Enerji Üretim Programı
14. Enerji Verimliliğinin Geliştirilmesi Programı
15. Tarımda Su Kullanımının Etkinleştirilmesi Programı
16. Sağlık Endüstrilerinde Yapısal Dönüşüm Programı Sağlık Turizminin Geliştirilmesi Programı
17. Taşımacılıktan Lojistiğe Dönüşüm Programı
18. Temel ve Mesleki Becerileri Geliştirme Programı
19. Nitelikli İnsan Gücü İçin Çekim Merkezi Programı
20. Sağlıklı Yaşam ve Hareketlilik Programı
21. Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı
22. Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı
23. Rekabetçiliği ve Sosyal Uyumu Geliştiren Kentsel Dönüşüm Programı
24. Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği Altyapısının Geliştirilmesi Programı

4. SİİRT İLİ ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI YEREL PAYDAŞ TOPLANTILARI VE SONUÇLAR

4.1.Yerel Paydaş Toplantı Bilgileri

Kalkınma Bakanlığı önderliğinde başlatılan ve Ülkemizin gelecek beş yıl içinde ulaşmak istediği hedefleri ortaya koyacak olan On Birinci Ulusal Kalkınma Planı (2019-2023) hazırlıkları kapsamında Ajansımız tarafından Siirt ilinde yerel paydaş toplantıları düzenlenmiştir. 15 Şubat 2018 Perşembe günü Barden Otel'de yapılan toplantıların sabahki oturumu tüm yerel paydaşları kapsayacak şekilde geniş katılımlı olarak, öğleden sonraki oturumu ise kadının kalkınmadaki rolü ile ilgili görüş ve önerileri almak üzere kadınlara yönelik olarak düzenlenmiştir.21 Şubat 2018 Çarşamba günü ise Siirt Üniversitesinde gençlere yönelik bir toplantı düzenlenmiştir. Geniş katılımlı toplantıya kamu kurum ve kuruluşları, STK'lar ve üniversiteden 111 katılımcı iştirak etmiştir. Öğleden sonra gerçekleştirilen kadınlara yönelik yerel paydaş toplantısına halk eğitim, üniversite, STK'lar, kamu kurumları ve kuruluşlarından 11 kişi katılım sağlamıştır. Gençlere yönelik toplantıya ise üniversite öğrencisi 10-kişi katılmış ve aktif şekilde fikirlerini belirtmişlerdir.Katılımcılar planın, yerel paydaşların fikirleri alınarak oluşturulmasından memnuniyet duyduklarını aktarmışlar ve oylama ve öneri sunma konusunda istekli davranmışlardır.

Yöntem

Geniş katılımlı toplantıda öncelikle verilen 17 başlık içerisinden (demokrasi adalet güvenlik, eğitim, sağlık, tarım ve kırsal kalkınma, istihdam, turizm, teknolojiye dayalı yenilikçi ve rekabetçi üretim, gelir dağılımı, ekonomik istikrar, bölgesel gelişme, enerji, bilgi ve iletişim teknolojileri, kentsel yaşam, ulaştırma, kamu hizmet sunumu ve yönetişim, çevre, uluslararası işbirliklerinin geliştirilmesi) puanlama yöntemiyle illerin öncelikleri ve bu öncelikler altında izlenecek politikalar belirlenmiştir. Sonrasında da masa çalışmalarıyla katılımcıların görüş ve önerileri alınarak tespit edilen politikalar için alınacak tedbirler ortaya konulmuştur.

Toplamda 8 masada öncelikler ve politikalar puanlanmıştır.İlk oylama, Bakanlık tarafından belirlenen 17 başlık içerisinden Siirt ilinin ilk 5 önceliğinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Tüm katılımcılar kendilerine tanınan 5 puanlık haklarını kullanarak 17 başlığı puanlamışlardır (bir önceliğe birden fazla puan verme hakkı da tanınmıştır). Katılımcıların göreceği şekilde her bir masa tarafından verilen toplam puanlar ekrana yansıtılmış ve tüm masalardan gelen puanların toplanmasıyla en yüksek puan alan ilk 5 öncelik belirlenmiştir. Belirlenen her 5 öncelik için ikişer politikanın tespit edilmesi için ikinci oylama yapılmıştır. Katılımcılar, kendilerine tanınan ikişer politika seçme hakkını kullanarak önceki oylamada belirle-

nen 5 öncelik için politikalar seçmişlerdir. Maslardan gelen toplam puanlar yine ekrana yansıtılarak her öncelik için en fazla puan alan ikişer politika belirlenmiştir. Geniş katılımlı toplantının son aşamasında ise tespit edilen tüm politikalar için alınacak tedbirler belirlenmiştir. Bu oturumda önceliklere göre masalar yeniden düzenlenmiş (Demokrasi, Adalet, Güvenlik önceliği için iki masa oluşturulmuştur) ve katılımcılar görüş vermek istedikleri masalara geçmişlerdir. Masalarda bulunan moderatörler, katılımcıların tedbirler için sundukları önerilerini not etmişlerdir.

Kadınlara yönelik yerel paydaş toplantısında "Kadının Kalkınmadaki Rolü" teması işlenerek 'Kadın istihdamı ve girişimciliğinin artırılması' ile 'Kadının sosyal hayata katılımı' politikaları için tedbirler belirlenmiştir. **Gençlere yönelik** yerel paydaş toplantısında ise "Gençliğin Toplumsal ve Ekonomik Hayata Katılımı" teması işlenerek 'Genç istihdamı ve girişimciliğin desteklenmesi' ile 'Gençliğin toplumsal hayata katılımı' politikaları için tedbirler belirlenmiştir. Her iki özel oturumda da masalarda bulunan moderatörler, katılımcıların tedbirler için sundukları önerilerini not etmişlerdir.

Puanlama Sonuçları

Tablo 4. Siirt ili öncelik sıralaması ve aldıkları toplam puanlar

No	Öncelikler	Puan								
		Masa 1	Masa 2	Masa 3	Masa 4	Masa 5	Masa 6	Masa 7	Masa 8	Toplam
1	Demokrasi, Adalet, Güvenlik	16	11	12	12	26	16	38	18	149
3	Eğitim	12	18	18	20	10	7	24	19	128
10	Tarım ve Kırsal Kalkınma	5	5	1	6	4	6	6	20	53
6	İstihdam	5	2	4	18	3	2	7	11	52
4	Sağlık	2	4	1	6	2	4	7	3	29
8	Teknolojiye Dayalı Yenilikçi ve Rekabetçi Üretim	4	7	4		4	4	2	3	28
7	Ekonomik İstikrar	3	1		4	4	2	2	5	21
5	Gelir Dağılımı	2	1	1	5	2		3	5	19
12	Enerji	3	4	1	1	1	3		3	16
15	Bölgesel Gelişme	2				4	2	3	4	15
2	Kamu Hizmet Sunumu ve Yönetişim	2		1	2		3	2	4	14
9	Bilgi ve İletişim Teknolojileri	1	5	3		2			1	12
13	Çevre	4		2				2	1	9
11	Ulaştırma	2		2			1	1	2	8
16	Kentsel Yaşam	1		3				1		5
17	Uluslararası İşbirliklerinin Geliştirilmesi			1		2	1		1	5
14	Turizm					1				1

Tablo 5. Siirt ili için belirlenen öncelikler kapsamında politikaların sıralaması ve aldıkları toplam puanlar

Öncelik 1: Demokrasi, Adalet, Güvenlik

	Politika	Toplam Puan
b.	Adalet sisteminin daha hızlı ve etkin çalışması	83
c.	Dış tehditler ve terörle etkin mücadele edilmesi	50
d.	Özgürlük-güvenlik dengesinin korunması	43
a.	Karar alma mekanizmalarında katılımcılık imkânlarının artırılması	36
e.	Özel hayatın ve kişisel verilerin mahremiyetinin korunması	17

Öncelik 2:Eğitim

Politika	Toplam Puan
a. Herkese eşit koşullarda iyi eğitim verilmesi	65
d. Öğretmen ve eğitmen niteliklerinin artırılması	58
e. Müfredatın, öğrenci yeteneklerini geliştirecek ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde geliştirilmesi	42
g. Üniversitelerin ulusal ve yerel önceliklere göre uzmanlaşması	29
f. Eğitimin teknolojik ve mekânsal altyapısının geliştirilmesi	23
b. Ailelerin, eğitimdeki rolleri konusunda bilinçlendirilmesi	16
c. Okul öncesi eğitim imkânlarının artırılması	6

Öncelik 3:Sağlık

Politika	Toplam Puan
b. Sağlık hizmetlerinde kalitenin artırılması	68
c. Vatandaşa yansıyan ilaç ve bakım maliyetlerinin azaltılması	52
a. Sağlık hizmetlerinin kademelendirilerek, hizmetlere erişimin kolaylaştırılması	49
e. Özel sağlık hizmetlerinde kalite ve maliyete yönelik denetimlerin artırılması	39
d. Sağlık sigortalarının geliştirilmesi	25

Öncelik 4:İstihdam

Politika	Toplam Puan
a. Mesleki eğitim kalitesinin artırılması	72
d. Gençlerin istihdam imkânlarının artırılması	53
b. Çalışanlar ve iş arayanların yetenekleri ile iş dünyasının ihtiyaç duyduğu yetenekler arasındaki uyumsuzlukların azaltılması	51
c. Kadın istihdamının artırılması	24
e. Sigortalı çalışmanın yaygınlaştırılması	18
Ülkemizde geçici koruma altındaki diğer ülke vatandaşlarından çalışmakta olanların kayıt altına alınması	

Öncelik 5:Tarım ve Kırsal Kalkınma

Politika	Toplam Puan
a. Tarımsal ürünlerde dışa bağımlı olmadan, yeterli ve sağlıklı gıda üretiminin gerçekleştirilmesi	84
e. Kırsal nüfusun muhafaza edilmesine yönelik aile işletmeciliğinin güçlendirilmesi	39
b. Tarım ve gıda ürünlerinin kalitesinin artırılarak pazara erişimin kolaylaştırılması	31
d. Teknoloji kullanımı, sulama altyapısı ve arazi toplulaştırma hizmetlerinin yaygınlaştırılması	31
f. Kırsal alanda alternatif gelir imkânlarının oluşturulması	17
c. Üreticinin bilgiye erişim ve örgütlenme imkânlarının geliştirilmesi	16

4.2. 11.Kalkınma Planına Yönelik Öncelik ve Tedbirler

Öncelik 1: Demokrasi, Adalet, Güvenlik (Masa 1)

Politika 1: Adalet sisteminin daha hızlı ve etkin çalışması

1. Tedbir: Adaletin etkin sağlanması ve yargıya güvenin tesis edilmesi,
2. Tedbir: Davalarda karar süresinin azaltılması,
3. Tedbir: Üst mahkemelere giden davalar için kontrol mekanizmalarının etkin işlemesi,
4. Tedbir: Kırılgan grupları konu edinen davaların hassasiyet göz önünde bulundurularak karara bağlanması, ağır yaptırımlar uygulanması,
5. Tedbir: Adalet sisteminin işleyişinde bölgeler arası eşitsizliğin giderilmesi,
6. Tedbir: Arabuluculuk ve uzlaşma uygulamalarının yaygınlaştırılması ve uygulamaların işleyişi ile ilgili bilinçlendirme faaliyetlerinin yapılması,
7. Tedbir: Temel hak ve hürriyetler noktasında farkındalığın ve bilincin artırılması.

Politika 2:Dış tehditler ve terörle etkin mücadele edilmesi

1. Tedbir: Savunma sistemlerinin yerli üretim cihazlar ile oluşturulması,
2. Tedbir: Ülkenin iç huzurunun sağlanabilmesi için eğitim ve ekonomi politikalarının gözden geçirilmesi,
3. Tedbir: Devletin kapsayıcı paydası altında tüm etnik grupların birleştirilmesi, farklı kültürlerin zenginlik olarak benimsenmesi,
4. Tedbir: Ülkede toplumsal bütünleşmeyi sağlayacak çalışmalar yürütülmesi,
5. Tedbir: "Yurtta sulh, cihanda sulh" anlayışının politikalara yansıtılması,
6. Tedbir: Temel hak ve özgürlüklerin anayasal güvence ile korunması, konuyla alakalı durumlarda anayasal sürecin işlemesi.

Öncelik 1: Demokrasi, Adalet, Güvenlik (Masa 2)

Politika 1: Adalet sisteminin daha hızlı ve etkin çalışması

1. Tedbir: Adalet personellerinin liyakate göre seçilmesi,
2. Tedbir: Vatandaşlara Uzlaşma Komisyonlarına başvuru yapmaları için eğitimler verilmesi,
3. Tedbir: Adalet sisteminin siyasi etkilerden arındırılması,
4. Tedbir: Gözaltı sürelerinin azaltılması,
5. Tedbir: Adalet sisteminin ilerleyişinde STK'lardan fikir alınması,
6. Tedbir: Tüm kurumların elektronik sisteme entegre olması ve evrak işlemlerinin süre uzamalarına sebep olmaması,
7. Tedbir: Adalet Komisyonlarının çoğaltılması,
8. Tedbir: Eyleme dayalı olmayan fikir davalarına yönelik yargılamaların kaldırılması,
9. Tedbir: STK'ların yönetiminin sivilleşmesi ve halka tanıtımının artırılması,
10. Tedbir: Politikaların, yerel ihtiyaçlara göre belirlenmesi,
11. Tedbir: Toplumun hukuk konusunda bilinçlenmesi için sürekli eğitimlerin ve seminerlerin düzenlenmesi.

Politika 2: Dış Tehditler ve Terörle Etkin Mücadele Edilmesi

1. Tedbir: Eğitimin kaliteli hale getirilmesi ve vatandaşların bilinçlendirilmesi,
2. Tedbir: Mücadele yöntemleri belirlenirken STK'lar ile birlikte çalışılması,
3. Tedbir: Terörle mücadelenin devlet politikası olması,
4. Tedbir: Ülkemize girişte vize uygulanması,
5. Tedbir: Siber saldırılara yönelik yazılımların geliştirilmesi,
6. Tedbir: Fikirler üzerindeki baskıların kaldırılması,
7. Tedbir: Kişi başına düşen gelirin artırılarak teröre bulaşmanın azaltılması,
8. Tedbir: Genç istihdamının devlet tarafından desteklenmesi.

Öncelik 2: Eğitim

Politika 1:Herkese eşit koşullarda iyi eğitim verilmesi

1. Tedbir: Okulların imkân eksikliklerinin giderilmesi, Spor Salonları, Laboratuvarlar, Kütüphaneler gibi,
3. Tedbir: Ücretli öğretmenler yerine, kadrolu öğretmenlerin atanması,
4. Tedbir: İdare - Öğretmen - Öğrenci ilişkilerinde denetim ve cezai yaptırımlara yer verilmesi,
5. Tedbir: Aile-Okul-Öğrenci ilişkilerinin geliştirileceği etkinliklerin artırılması,
6. Tedbir: Uzaktan eğitim sistemlerinin geliştirilmesi ve kullanımının artırılması.

Politika 2: Öğretmen ve eğitmen niteliklerinin artırılması

1. Tedbir: Eğitmen Eğitiminin kalitesinin artırılması,
2. Tedbir: Eğitim konusunda yetkili idareci ve politika üreticilerinin nitelikli insanlardan seçilmesi,
3. Tedbir: Liselerde eğitim derslerine yer verilmesi ve Öğretmen Liseleri' nin yeniden açılması,
4. Tedbir: Niteliksiz öğretmenlerin denetimlerle tespit edilip yaptırıma tabi tutulması,
5. Tedbir: Öğrencilerin eğitmeni değerlendirmesinin önünün açılması,
6. Tedbir: Eğitimci özlük haklarının iyileştirilmesi.

Öncelik 3: Tarım ve Kırsal Kalkınma

Politika 1: Tarımsal ürünlerde dışa bağımlı olmadan, yeterli ve sağlıklı gıda üretiminin gerçekleştirilmesi

1. Tedbir: Tarımsal projelerin sayı olarak artırılması, hibe destek oranının artırılması ve tarımsal ürünlerden elde edilen gelirin bölgede yatırıma kanalize edilmesi için teşvik edici düzenlemelerin yapılması,
2. Tedbir: Kadın çiftçilerin tarımsal üretime katılımının sağlanması ve bu konuda teşvikler ile sıkı denetim mekanizmasının kurulması,
3. Tedbir: Üniversitelerin ilgili bölümleri ve tarımla ilgili kurumlar ile çiftçiler arasında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılması,
4. Tedbir: Tarımsal Ar-Ge'nin geliştirilmesine yönelik projelerin desteklenmesi.

Politika 2: Kırsal nüfusun muhafaza edilmesine yönelik olarak aile işletmeciliğinin güçlendirilmesi

1. Tedbir: Köye dönüş projelerinin desteklenmesi, buna dönük olarak bazı ödeneklerin düzenlenmesi,
2. Tedbir: Kırsal kesime yönelik projelerin süre olarak uzatılması ve etap halinde uygulanması, hibe oranının artırılması, projelerin konu bakımından geniş tutulması,
3. Tedbir: İhtiyaç olan köylerde sulama sistemi projelerinin desteklenmesi, doğal kaynak sularının muhafazasına yönelik önlemlerin alınması,
4. Tedbir: Uygulanan projelerde denetimlerin doğru bir şekilde yapılması,
5. Tedbir: Küçük üreticilerin desteklenmesi ve projelerin konu bakımından sınırlandırılmaması.

Öncelik 4: İstihdam

Politika 1:Mesleki eğitim kalitesinin artırılması

1. Tedbir: Teknik eğitim veren kuruluşların fiziki altyapılarının güçlendirilmesi,
2. Tedbir: Mesleki liselere, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirilmesi,
3. Tedbir: Nitelikli ara eleman yetiştirilmesinde uzmanlaşmaya önem verilmesi ,
4. Tedbir: Üniversite/lise teknik bölüm öğrencilerine staj imkanları ve uygulama alanlarının sağlanması,
5. Tedbir: Teknik eğitim veren eğitimcilerin kalitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması,
6. Tedbir: Mesleki eğitim kurumları ve üniversitelerde, saha tecrübesine sahip sanayicilere ders verme imkanı sağlanması,
7. Tedbir: Bölge üniversitelerinin mesleki alanlar bazında sınıflandırılması ve bu doğrultuda desteklenmesi,
8. Tedbir: İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin mesleki eğitim kurumlarında işlenmesi.

Politika 2:Gençlerin istihdam imkânlarının artırılması

1. Tedbir: Eşit işe eşit gelir anlayışıyla gelir dağılımında adaletin sağlanması,
2. Tedbir: Girişimcilik eğitimlerinin yaygınlaştırılması,
3. Tedbir: İşgücü piyasasına göre, bölgesel ihtiyaçlara yönelik yeni fikir, ufukların gençlere aşılanması,
4. Tedbir: Eğitimlerin uzmanlaşmaya yönelik olarak verilmesi,
5. Tedbir: Yabancı dil eğitimi üzerinde yoğunlaşılması,
6. Tedbir: Genç istihdamı artıracak, çağrı merkezi vb. yatırımların yapılmasına yönelik teşviklerin artırılması,
7. Tedbir: Çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması,
8. Tedbir: Yeni fikirlerin açığa çıkması amacıyla ödüllü yarışmalar vb. düzenlenmesi.

Öncelik 5: Sağlık

Politika 1:Sağlık hizmetlerinde kalitenin artırılması

1. Tedbir: Performans sisteminin kaldırılması,
2. Tedbir: Doktorların katlandığı risklere (hasta yakınlarının tehdidi) göre hekimlik sisteminin yeniden düzenlenmesi,
3. Tedbir: Özellikle özel hastanelerde mali denetimlerin artırılması,
4. Tedbir: Aile Sağlığı Merkezleri'nin teknik kapasitelerinin artırılarak klinikleştirilmesi,
5. Tedbir: ASM' lerde uzman hekimlerin görevlendirilmesi,
6. Tedbir: Koruyucu hekimlik sisteminin geliştirilmesi,
7. Tedbir: Hastanelerde hijyene önem verilmesi,
8. Tedbir: Sağlık personellerinin branşlarına göre dengeli dağılımının sağlanması,
9. Tedbir: Sağlık personeli alımlarının ve niteliklerinin artırılması,
10. Tedbir: Hastane yönetimlerinde hekimlerin de söz sahibi olması,
11. Tedbir: Bilgi kirliliğini önlemek adına eğitim/seminer/kamu spotu çalışmaları yapılması.

Politika 2: Vatandaşa yansıyan ilaç ve bakım maliyetlerinin azaltılması

1. Tedbir: Bilinçsiz ilaç/antibiyotik kullanımının önüne geçilmesi,
2. Tedbir: Hekimlerin gereksiz ilaç yazma konusunda denetlenmesi,
3. Tedbir: Hastaların gereksiz ilaç kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi.

4.3. Kadının Kalkınmadaki Rolü

Politika 1: Kadın istihdamı ve girişimciliğinin artırılması

1. Tedbir: Karar mekanizmalarında yer alan kadın sayısının artırılması,
2. Tedbir: Aile politikalarının modernizasyonunun sağlanması. (aile içinde eşit görev dağılımı vb. tedbirler alınması.),
3. Tedbir: Kız çocuklarının eğitime dahil edilmesine yönelik çalışmaların artırılması, bu konuda ailelerin bilinçlendirilmesi,
4. Tedbir: Aile içi eğitimlerin, bilgilendirme faaliyetlerinin artırılması ve devamının sağlanması,
5. Tedbir: Girişimcilik kurslarının ve mesleki eğitim merkezlerinin artırılması,
6. Tedbir: Kurslar sonucu sürekli istihdamın sağlanması,
7. Tedbir: ÇSGB, İŞKUR vb. kurumların denetim mekanizmalarının sağlıklaştırılması,
8. Tedbir: Kadınların çalışma koşullarının iyileştirilmesi.

Politika 2: Kadının sosyal hayata katılımı

1. Tedbir: Kadınların istihdamının artırılması,
2. Tedbir: Toplum merkezlerinin oluşturulması ve yaygın hale getirilmesi,
3. Tedbir: Bölgede nitelikli kadın derneklerinin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması,
4. Tedbir: Kadınların spor aktivitelerini yapabilecekleri spor komplekslerinin yaygınlaştırılması,
5. Tedbir: Aile içindeki tüm fertlerin sosyal yaşama dahil olmasına yönelik olarak bilinçlendirilmesi ve teşvik edilmesi,
6. Tedbir: Eğitim kurslarına katılan kadınlara yevmiye verilmesi,
7. Tedbir: Kadınlara karşı işlenen suçlara verilen cezaların caydırıcı nitelikte olması, yaptırım gücünün artırılması,
8. Tedbir: Kadın yaşam merkezlerinin oluşturulması.

4.4. Gençliğin Toplumsal ve Ekonomik Hayata Katılımı

Politika 1:Genç istihdamı ve girişimciliğin desteklenmesi

1. Tedbir: Eğitim sisteminin bireylerin yetenek ve isteklerine göre teşvik edici şekilde düzenlenmesi,

2. Tedbir: Mesleki eğitimin niteliğinin artırılması ve mesleki eğitim sonrası istihdam olanaklarının artırılması,

3.Tedbir: Eğitim kalitesinin ülke genelinde eşitlenmesi,

4.Tedbir: Üniversite mezunu işsizler için iş olanaklarının yaratılması,

5. Tedbir: Çalışanlar ve iş arayanların yetenekleri ile iş dünyasının ihtiyaç duyduğu yetenekler arasındaki uyumsuzlukların azaltılması,

6.Tedbir: Gençlerin eğitim seviyesinin artırılması amacıyla aile bilinçlendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi,

7. Tedbir: Girişimciliğin artırılabilmesi için, girişimlerin başarısızlıkla sonuçlanması durumunda, kaybın büyük olmasının engellenmesi,

8. Üniversite öğrencilerine yönelik part-time iş olanaklarının artırılması ve çalışan öğrencilerin burs haklarının sonlandırılmaması.

Politika 2: Gençlerin toplumsal hayata katılımı

1. Tedbir: Gençlerin teknoloji ve sosyal medya kullanımına yönelik olarak bilinçlendirilmesi,

2. Tedbir: Gençlere yönelik sosyal tesislerin yaygınlaştırılması,

3.Tedbir: Öğrenim kredileri yerine, gençleri maddi kaygıya düşürmeyecek burs imkanlarının geliştirilmesi,

4.Tedbir: Üniversitelerde öğrenci kulüplerinin yaygınlaştırılması,

5.Tedbir: Üniversitelerde sosyal aktivitelerin yaygınlaştırılması,

6. Tedbir: Genç kadınların sosyal alanlara ve aktivitelere katılımını olumsuz etkileyen güvensizlik algısının ortadan kaldırılmasına yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması,

7. Tedbir: Bireylerin spora erken yaşlarda yönlendirilmesi, spor tesislerinin artırılması.

4.5. Sonuç

Siirt ili için Turizm, Uluslararası İşbirliklerinin Geliştirilmesi, Kentsel Yaşam, Ulaştırma ve Çevre öncelikleri katılımcılar tarafından yapılan puanlama sonucunda en az oyu alan önceliklerdir. Bununla beraber Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Kamu Hizmet Sunumu ve Yönetişim,Bölgesel Gelişmeve Enerji gibiöncelikler kısmen desteklenmiş olmakla birlikte yine geri planda kalmıştır.Teknolojiye Dayalı Yenilikçi ve Rekabetçi Üretim, beşinci olarak sıralanan öncelik olan Sağlık önceliğinin sadece bir puan gerisinde kalmıştır. Puanlama sonucunda sıralanan beş öncelikten ilk iki sırayı alan Demokrasi, Adalet ve Güvenlik ve Eğitim öncelikleri, sıralamadaki diğer önceliklere göre çok daha fazla puan almışlardır.

"Sağlık hizmetlerinde kalitenin artırılması" ve "vatandaşa yansıyan ilaç ve bakım maliyetlerinin azaltılması" temel sağlık talepleri olarak öne çıkmıştır. Bu iki politikayı sağlık hizmetlerinin kademelendirilerek, hizmetlere erişimin kolaylaştırılması takip etmiştir.

İstihdam önceliği için Mesleki Eğitim kalitesinin artırılması ve gençlerin istihdam imkânlarının artırılması politikalarının izlenmesi önerilmiştir. Çalışanlar ve iş arayanların yetenekleri ile iş dünyasının ihtiyaç duyduğu yetenekler arasındaki uyumsuzlukların azaltılması da istihdam önceliği için öne çıkan diğer bir politikadır.

Dışa bağımlı olmadan, yeterli miktarda, sağlıklı gıda üretiminin gerçekleştirilmesi ve kırsal nüfusun muhafaza edilmesine yönelik aile işletmeciliğinin güçlendirilmesi politikaları ile Tarım ve Kırsal Kalkınma önceliğine odaklanılması önerilmiştir.Tarım ve gıda ürünlerinin kalitesinin artırılarak pazara erişimin kolaylaştırılması da öne çıkan bir diğer politika önerisi olmuştur.

Eğitim önceliği altında "Herkese eşit koşullarda iyi eğitim verilmesi" ve "Öğretmen ve eğitmen niteliklerinin artırılması" en fazla puan alan politikalar olmuştur. Müfredatın, öğrenci yeteneklerini geliştirecek ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde geliştirilmesi de bu iki politikayı takip ederek önemli ölçüde talep görmüştür.

Demokrasi, Adalet ve Güvenlik, Siirt paydaşlarının en fazla önem verilmesini istediği öncelik olarak belirlenmiştir. Bu alanda "Adalet sisteminin daha hızlı ve etkin çalışması" ve "Dış tehditler ve terörle etkin mücadele edilmesi" en belirgin politikalar olarak öne çıkarken "Özgürlük-güvenlik

DİKA®

dicle kalkınma ajansı

tigris development agency

Mardin | Batman | Siirt | Şırnak

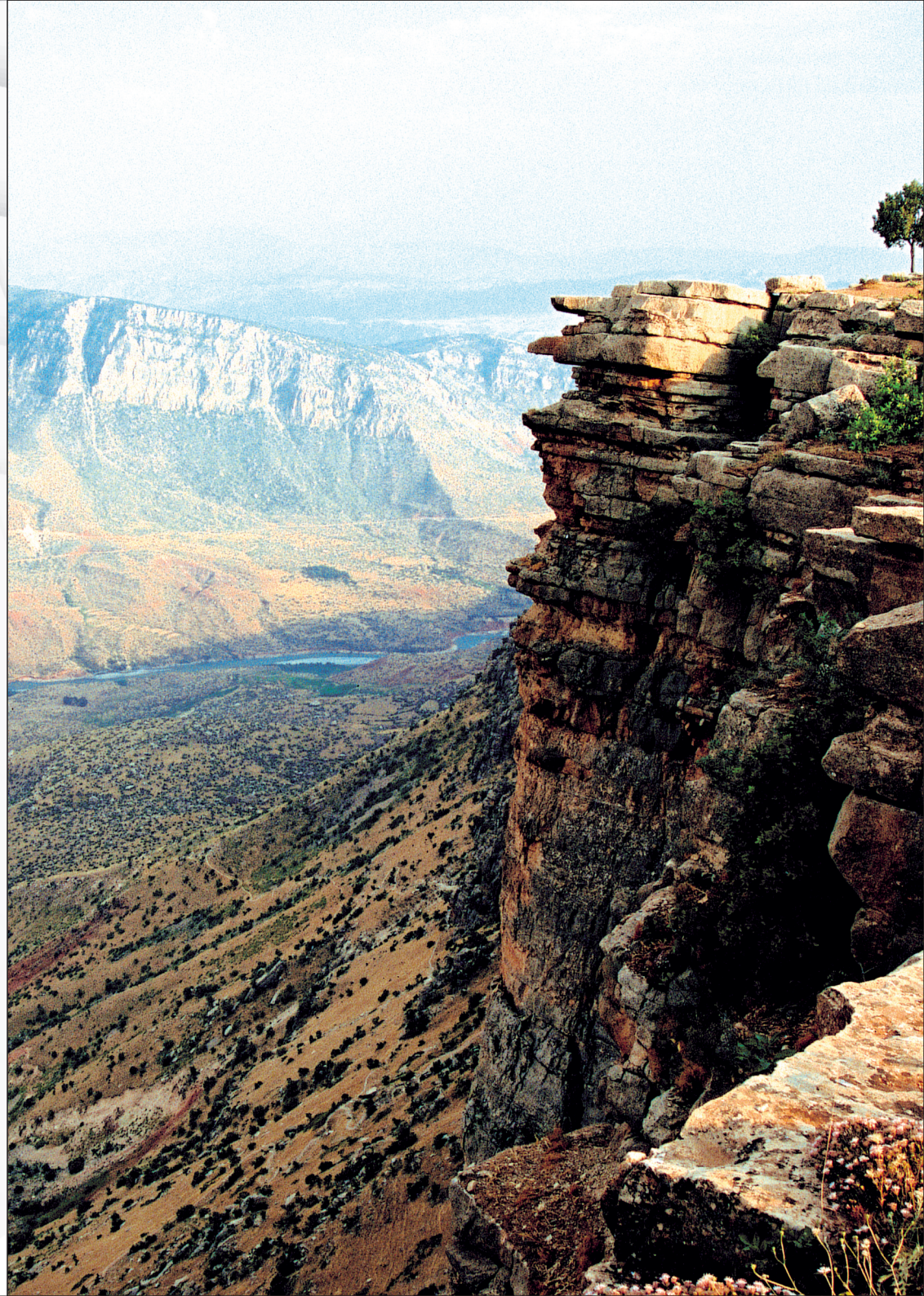

DİKA
dicle kalkınma ajansı
tigris development agency

Dicle Kalkınma Ajansı
Yenişehir Mahallesi Kızıltepe Caddesi
No: 6/1 Artuklu / MARDİN / TÜRKİYE
T: (0 482) 212 11 07
F: (0 482) 213 14 95
E: info@dika.org.tr
www.dika.org.tr

Siirt Yatırım Destek Ofisi
Hükümet Bulvarı, Muhsin Özel Apt.
No:29 SİİRT
T: (0 484) 223 39 03
F: (0850) 811 15 38
E: siirtydo@dika.org.tr